

א) י"א שמתן לו שכו. ר"ל: ט ז"ק קט"ו. א) שס ט"ז. (ד) ז"ק שס, (ט) י"א נגדלא וכן הוא בענין ועי' עקב נגד א, (ו) י"א ג, (ז) ור"י בפקק הגול פי' בע"ה, (ח) י"א אס, (ט) י"א אס.

- תורה אור השלם**
- 1 ביומו תתן שקרו ולא תבוא עליו השמש פי' עני הוא ואילו הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליו אל ?? והיה בק חטא: דברים כו טו
 - 2 אל תגזל דל פי דל הוא ואל תדבא עני בשער: משלי כב כב
 - 3 פי' ?? יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש: משלי כב כב
 - 4 כן ארחות כל בצע בצע את נפש בעליו יקח: משלי א יט
 - 5 לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלך פועל שקיר אתך עד בקר: ויקרא יט יג

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא ק"ב.

עין משפט
נר מצוה

קבא א מיי מ"ח מה' שמיות הלכה ב סגנו לאוין קפח טושי"ע ח"מ סי' שט סני' ב: קבב ב עיי' כ"מ הלכה ד טושי"ע שם סני' :
קבב ג מיי פ"י מה' שמיות הלכה ד סגנו עשין פט טושי"ע ח"מ סי' שו סני' ב ועיין טושי"ע ח"מ סי' כח סני' טו בהג"ה:
קבב ד ה מיי שם פ"א הלכה ג סגנו לאוין קפח טושי"ע ח"מ סי' שט סני' ו:

לעני רש"י

פולקיי"ר [פולקיי"ר].
קרוי: פולקיי"ר [פולקיי"ר]. לרוך בד [לנחום].

מוסף רש"י

אל תגזל דל כי דל הוא. אע"פ שדל הוא ואין לו מה לגזול [ב"ק ק"ח]. ואל תדבא עני בשער. מעשר עני ולקח שכחה ופאה המתחלקין בשערך אל מדכאה בס [שם]. וקבע את קבעיהם נפש. גזל נפש גחליהם. [שם]. ואי אמרת אומן קונה בשבח כלי אמאי עובר. הא זוני קא מוזני ליה מיהליה ולא שמיות הא [שם] בגרדא דסרבלא. [שם]. פולקיי"ר נגדי' [שם]. לבטושי. פלאר"ש בלע"ז ושכרו לזרעה והתנה עמו סכום הדמימות, כל דריכה נמשה. דשכר יוס הוא ולא קבלן דליקני בשבחא [שם].

חוזר ע"יו או אינו חוזר ע"יו. היכא דל"א אני פוטרך לגמרי אפי' לא יתן לי פשיטא דאינו חוזר דאם לא כן בכל מחילה בעלמא תיבעי ליה אי בעי קנין או לא והיכא דל"א נמי אני פוטרך אס יפרע לי שולחני פשיטא דחוזר כיון דאין שולחני רוצה ליתן לו והכא מיירי כשאמר

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ליה הפועל סתמא שיסמוך על שולחני ומיבעיא ליה מי אמרי' לדעתתא דהכי סמוך אס יתן לו או דלמא לגמרי פוטרנו אפילו לא יתן לו וא"ת פשיטא שלא פטרנו לגמרי אלא דוקא אס יתן שהרי שולחני יכול לחזור בו אפי' דמעמד שלשתן כיון שאין לבעל הציט צדו לא פסקוין ולא מלוה וכיון דיכול לחזור מסתמא לא פטרנו לגמרי ללא צדופטני עסקינן וי"ל דלעולם איכא למימר שפטרנו לגמרי ומתחייב לו שולחני ממין עבד דשמשמייכו השולחני הוי כאומר סמוך עלי ופטורו בעל הציט לגמרי וה"ה דהוא מצי למיבעי אס השולחני יכול לחזור בו אס לאו דהא דהא תליא והתמא מוכח דמחילה אינה זריכה קנין דע"כ הכא בלא קנין איירי דקנין לא שייך אלא כשפטרנו לגמרי בהדיא ולא"ה לא פטרנו לגמרי בפירוש כיון שהקנה לו דומה ודאי שלפוטרו הקנה לו דאם לא כן מאי צריך קנין וצפוטרו בהדיא פשיטא דאינו חוזר כדפרישית ובהא לא מיבעיא ליה אלא ודאי בלא קנין איירי ומינה מלינו לפרש דהכא איירי כשאמר ליה בהדיא אני פוטרך אס יתן לי ואס לא אחזור עליך ופליגי כל זמן שלא חוזר בו שולחני אס יכול לחזור על צדע"כ ולזה הפירוש נמי יש להוכיח קצת דמחילה אינה זריכה קנין מדלאמר רב ששת אינו חוזר אלמא פוטרו כל זמן שירצה שולחני לפרוע לו ובלא קנין מיירי דבקנין אפילו רבה מודה ועוד י"ל דפלוגמא דהכא לא שייכא מידי למחילה דלכ"ע פועל חוזר על צדע"כ ולא פליגי אלא לענין בל תלין כשחוזר בו מיד ציוס ראשון על צדע"כ דלכ"ע ששת אינו חוזר עליו לענין להתחייב בבל תלין כיון דניתק שעה אחת ממנו כשעמד אלל שולחני שוב אינו חוזר לאיסור בל תלין ורבה אמר כיון דמוך זמנו חוזר הוה כדמעיקרא ודייק רבה ממתנימין דקתני המחיה אלל שולחני אינו עובר עליו משמע דוקא כל זמן שעומד אלל שולחני הא מיהדר הדר

ואיך הוא מיבעי ליה לכתניא. להענישו כאלו הוא נוטל את נפשו דכתניא וכו' ומסקנא כל הכובש שטר שכי' וכו': ואלו הוא נושא. כל עכמו הוא מוסר נפשו עליו לעלות כזכב גבוה וסיכן בעלמו ליפול ולתלות בחילן כשעלה עליו למסוק זמיס ולגדור תמרים ומסר נפשו עליו למיתה שמה יפול מן הכבש או מן האילן: ה"ג

ר"א ואלו הוא נושא אס נפשו. ופליגי דהא רב הונא ורב סדלא נמשמעוהו דקרא חד אמר נפשו של שכיר נענש עליו כאלו הורגו וחד אמר נפשו של גזלן הגיד לך הכמוז שגורס מיתה לעלמו: וקבע. וגזל את גחליהם ומה יקבע מהן את נפשם שגורמים הגזלנים רעה לעלמן: אל סגול דל כי דל הוא ואל סדלא וגו'. דאף אס דל הוא ואין לו עזר אל תגזלו. והוא אחד מארבע לשונות שכי משמש בהן אס: דהשפא. לאחר גזילה דהיינו גזלן: משום דנעלו נפש. והכי משמע וקבע את קבעיהם נפש את אשר קבעו את נפשם מהס: לדעתך. ולא מדעתו: חוזר. השכיר אלל בעל הציט אס לא נתן החנוני ונתחייב בעל הציט לשלם: אינו בתורה לעבור. כלומר אין לו עליו כלום שיהא עליו בתורת דמים שום עבירות שטר שכיר: קבלנות. אומן שקיבל עליו לעשות מלאכה בך וכן ולא לשכירות ימים: אומן קונה בשדה פלו. חוכה זמא שהשכיחו ומשום קבלנותו יואל לו וכשמחזירו לו הכי הוא כמוכר לו שדה שהיה לו בתוכו: הלוואה היא. ולא שם שכירות עליה: נגרדא דסרבלא. פולקיי"ר בלע"ז שאין כאן שדה כלי שאס היה מניחו כמות שהיה היתה מתקיימת הרבה יותר מעתה: לרכושי. שיהא כך: היינו שחיה. דאיכא דניחא ליה בהכי מפני שמתמס יותר ויש נוי בדבר: דאגר לנישוי. אלא לעולם לאו נגרדא אלא בתיקון הראשון שקורין פולקיי"ר כשצבא מביט הגרדי צוטשין אותו דרגלים בתוך כלי עץ צמיס וקרקע הראויה בך. מיהו לא בקבלנות עסקינן אלא בשכירות צין ישיצת וצין לא ישיצת שכרו לפי מנין צמיסותיה כך וכן צמיסות בך וכן מעות. דאגרי לנישוי לחשבון צמיסות: הלכות

היינו שבחיה לא צריכא דקא אגריה מיניה לבטושי במשא ובמשא במעותא: שכיר

וחוזר לאיסורו דאי לא הדר לאיסורו הוה ליה למיתני אינו יכול לעבור עליו ולא דמי להא דקתני אחר זמנו אינו עובר עליו ולא קתני אינו יכול דהתם ליכא למיטעי ורב ששת דמי דאינו בתורת לעבור עליו כלל אפילו יחזור בו ומיהו צירושלמי דשבעות גבי חנוני על פנקסו דשבעין ונוטלין מבצל הציט קאמר דדוקא כשלא העמיד לפועלים אלל חנוני אלל העמידם אללו אין בעל הציט חייב לפועלים כלום ומפרש רב אלפס דירושלמי אחי אליבא דרב ששת וסבר כמותו אלל מ"מ לידן קי"ל כרבה ומוקי הדיא דלא פליגי לענין בל תלין אלל לענין אס צריך בעל הציט לשלם לפועלים אס לאו וכן משמע צ"ק דקדושין (דף טו. וס) דמחילה אינה זריכה קנין גבי עבד דקאמר למה לי שטרע לימא ליה צאפי תרי זיל אמר רבא זאת אומרת עבד עברי גופו קנוי והרב שמחל על גרעונו אין גרעונו מחול משמע דאי לאו דגופו קנוי לו היה יכול למחול ובלא קנין איירי דבקנין לא היה צריך שטר דאפילו עבד כנעני קונה עכמו בחליפין כדמוכח בהשולח (גיטין דף נט: וס) דקאמר שקל כומתא ושלא צבא ואמר קני הא וקני נפשך וקאמר דלא עשה ולא כלום משום דהוה ליה בכליו של מקנה אלל אי הוה בכליו של קונה הוה קניא נפשה בחליפין וכן צפרק הנושא (כמויות דף קד.) אמרינן דלאחר כ"ה שנה אצדה כתובתה משום דמסתמא מחלה וצ"ג דלא עשתה שום קנין דבקנין לאלתר נמי אצדה כתובתה ומדאמר לעיל בצלחהו נשך (דף עא:) תן גבי קרקע והפטר וצפרק הזורק בגיטין (דף עט: וס) ורוק לי הפטר אין רחיה דאיכא למימר דאיירי דבקנין ואין להקשות מה"ג שפירש צ"ק דסנהדרין (דף ו. ד"ה זריכה) גבי פשרה זריכה קנין דשניה זריכין קנין המוחל צריך להקנות שמחל לו והמשלם צריך להקנות שישלם לו החצי דשאני פשרה משום דדמי למחילה צטעות שאילו היה יודע שהיה זוכה בדצין לא היה מוחל ולהכי זריכה קנין דאליס טפי ומתאי טעמא נמי איכא מאן דבעי ג' ולא סגי צב' משום דדמי למחילה צטעות כל שכן אס לא נפרש כמו שפרש בהלכות גדולות אלל הקנין עושין קודם שיממנו דברי הפסריס דבלא קנין יוכלו לחזור בהן כשישמעו הפשרה דלא לא קשה כלום: אומן קונה בשבח ברי' בו' אמר ר' הו עובר. פי' יש ענין שעובר כגון היכא לייכא שבת כלי כמו בשליחא דאגרתא או דאגריה לנישוי אלל רב ששת סבר שפיר דאומן קונה בשבח כלי כדמוכח בהגזל קמא (ב"ק דף ק"ג ט. ע"ש וס ד"ה דאגריה) דקאמר התם לימא רב ששת פליגא אדרב א' אמי דאמר אומן קונה בשבח כלי אמר רב אשי צר חמא דרב ששת בשליחא דאגרתא והכך דבעו מרב ששת לא הזכירו בצעיינן אומן קונה בשבח כלי אלל סתם קבלן עובר בבל תלין או לאו האגמרה הוה שאומר הוה שאומר אומן קונה כו' שלפי הפשט צו תליא העבירא ולהכי קאמר נמי לימא מסייע ליה שהיה סבור האגמרה דהא צבא תליא ורב ששת שהשיב עובר סבר דאין אומן קונה: ונע' מוס' מה לר: ד"ה פן: שכיר